

Associació Internacional de

Ciutats Educadores

24
Butlletí
informatiu
2016

CIUTATS
EDUCADORES PER A
UN MÓN MILLOR

experiència

Radars, projecte d'acció comunitària de Barcelona per a les persones grans

L'envelliment de la població planteja reptes importants per a moltes ciutats. Barcelona, amb 1.613.393 habitants, és una ciutat amb un índex de gent gran cada vegada més alt: el 20,80% de la població té 65 anys o més i l'esperança de vida és de 82,2 anys.

Els canvis socials han modificat el sistema tradicional d'atenció familiar. Per aquest motiu, i amb l'objectiu d'oferir suport a les persones grans que viuen soles, es crea el projecte Radars.

Aquest projecte neix al barri del Camp d'en Grassot, a Gràcia, l'any 2008 gràcies a la participació de veïns i veïnes, comerços, farmàcies i associacions que, en col·laboració

amb l'Ajuntament, formen una xarxa de prevenció i acció comunitària. Atesos els bons resultats obtinguts, l'any 2012 aquesta experiència s'estén a altres barris de la ciutat.

Amb el sistema de porta a porta, persones voluntàries, formades i coordinades per entitats del tercer sector, identifiquen i entrevisten persones grans que viuen soles i que poden necessitar atenció. També proposen a persones que es mostren sensibles a les necessitats del seu entorn de col·laborar com a "radars".

En el projecte hi participen:

- L'Equip de Serveis Socials d'Atenció Primària del barri: és el responsable d'animar els agents locals a participar en la Taula d'Entitats, de valorar el grau de risc d'aïllament o exclusió social de les persones usuàries i de definir el model d'intervenció requerida.
- La Taula d'Entitats: reuneix veïns, comerços, entitats i serveis socials del barri, els quals decideixen les estratègies que cal seguir i les accions que es desenvoluparan.
- Els Radars Veïnals i Comercials: es tracta de veïns, associacions i comerços col·laboradors del barri que fan un seguiment diari de les

persones grans, amb una mirada sensible i respectuosa. Si detecten cap canvi en la seva rutina, en el seu comportament o aspecte, es posen en contacte amb la xarxa.

A més, mitjançant la plataforma de seguiment telefònic, les persones voluntàries i les entitats col·laboradores mantenen un contacte periòdic amb les persones grans per tal de portar un control de la seva situació, convidar-les a participar en les activitats del barri o oferir-los companyia.

Actualment, el projecte es duu a terme en 24 dels 73 barris de la ciutat i en formen part 247 entitats i serveis, 1.023 veïns, 587 comerços i 456 farmàcies que atenen 764 usuaris, en bona part persones grans de 75 anys o més que viuen soles.

El projecte s'ha consolidat com una bona pràctica que permet, a través del treball en xarxa, optimitzar els recursos humans, materials i econòmics, actuar des de la prevenció, potenciar la cohesió social i les relacions intergeneracionals i millorar la relació entre l'administració municipal i la ciutadania.

Presenta: Ajuntament de Barcelona, Institut Municipal de Serveis Socials

Contacte: Sra. Rosa Rubio Giner
e-mail: rrubio@bcn.cat

El projecte Radars consisteix en una xarxa d'atenció a la gent gran que viu sola, formada per veïns, entitats, comerços i professionals dels serveis socials.

editorial

25 anys després de la proclamació de la Carta de Ciutats Educadores, l'assemblea general de l'AICE, reunida a Lisboa, va acordar declarar el dia **30 de novembre** com a **Dia Internacional de la Ciutat Educadora**.

Aquesta iniciativa posa de manifest que la Carta de Ciutats Educadores, aprovada l'any 1990, continua essent una font d'acció i d'inspiració. Aquest primer Dia Internacional de la Ciutat Educadora ha de servir per a donar visibilitat a aquest compromís compartit per centenars de ciutats d'arreu del món.

Ciutats grans i petites, de cultures i latituds diferents, s'uniran per a transmetre un missatge al món: la ciutat, amb els seus carrers i places, així com amb les seves institucions, pot esdevenir una font d'educació, una educació ciutadana que cal potenciar a partir

de polítiques públiques i iniciatives de la societat civil.

Amb la celebració del Dia Internacional de la Ciutat Educadora es vol conscienciar la ciutadania i sumar noves accions a favor d'aquest model de governança local, en què l'educació té un paper clau a l'hora de construir ciutats generadores d'igualtat d'oportunitats, de creixement individual i col·lectiu i transmissores de valors; ciutats compromeses amb els drets humans que fomentin el gust pel saber i l'aprenentatge al llarg de la vida; ciutats que promoguin el diàleg i l'escolta i que estimulin la participació activa dels seus habitants.

Animem els governs locals, les institucions educatives i la societat civil a programar diferents actes en aquest dia per tal de reforçar

l'acció local i sensibilitzar la ciutadania, crear sinergies i encoratjar els nous agents educatius de la ciutat a treballar en pro de la Ciutat Educadora i a fer-se-la seva.

Durant 24 hores, ciutats de diferents països dels cinc continents ens unirem per celebrar el 30 de novembre tot renovant el nostre compromís amb la Carta de Ciutats Educadores i convidant altres ciutats a sumar-se a aquesta aposta per l'educació ciutadana que s'estén al llarg de la vida.

Secretariat de l'AICE

c/ Avinyó 15, 4ª planta
08002 Barcelona
Tel. + 34 93 342 77 20
Fax. +34 93 342 77 29
E-mail: bidce@bcn.cat

saps que...

★ El Comitè Executiu de l'AICE, en la reunió celebrada a Lisboa els dies 11 i 12 del passat mes de març, va confiar a **Cascais** (Portugal) l'organització del **XV Congrés Internacional de Ciutats Educadores**, previst per al 2018. El lema que orientarà les conferències i els tallers d'aquest congrés serà: "La ciutat pertany a les persones".

Ciutats Educadores
XVè Congrés Internacional
Cascais 2018

★ Els projectes guanyadors de la primera edició del **Premi Ciutats Educadores a bones pràctiques de convivència a les ciutats** són: El centre d'aprenentatge Opinmäki, d'Espoo (Finlàndia), L'aprenentatge-servei com a eina de convivència i cohesió social, de l'Hospitalet de Llobregat (Espanya), i La regeneració de Gamcheon en barri cultural, de Saha-gu (República de Corea).

**PREMI
CIUTATS
EDUCADORES**

★ Prop de 120 delegats de 55 ciutats membre van participar en l'**assemblea general ordinària de l'AICE** que es va celebrar a Lisboa el passat 11 de març. La sessió va començar amb una conferència plenària, titulada "Patrimoni, educació, cultura i ciutadania", a càrrec de la professora Maria Calado, seguida d'una taula rodona en què delegats de Munic, São Paulo i Lisboa van presentar les seves experiències educadores. La jornada també va incloure una visita d'estudi a bones pràctiques de la ciutat i una reunió de treball de les ciutats membre del nord d'Europa.

★ Durant el bienni 2016-2018, la **Xarxa Estatal de Ciutats Educadores** donarà impuls a diverses xarxes temàtiques: la prevenció del fracàs escolar, el paper de les famílies en la Ciutat Educadora, el turisme responsable, la formació professional, l'aprenentatge-servei, la formació artística com a eina de cohesió social i les estratègies de lluita contra les desigualtats.

★ El passat 12 d'abril la ciutat de Santarém va acollir una **trobada nacional extraordinària de la Xarxa Portuguesa** en què van participar 70 representants de 33 municipis. Els debats i les

reflexions d'aquesta trobada van girar entorn del lema "El valor de la ciutadania". A més, la Xarxa Portuguesa va treballar en les seves aportacions al XIV Congrés Internacional de Ciutats Educadores.

★ El **XIV Congrés Internacional de Ciutats Educadores** que organitza la ciutat de Rosario de l'1 al 4 de juny, arrenca amb la conferència "Ciutats Educadores, ciutats creatives: camins per a la convivència", a càrrec del professor Gilles Lipovetsky.

**XIV Congrés Internacional
de Ciutats Educadores**
ROSARIO 2016
Ciutats: Territoris de Convivència

★ La **propera assemblea general de l'AICE** se celebra el dia 2 de juny a Rosario, amb les següents qüestions a l'ordre del dia: la celebració del Dia Internacional de la Ciutat Educadora, l'aprovació dels pressupostos del 2017 i la renovació del Comitè Executiu.

entrevista

Sr. William Miranda Torres

Alcalde de Caguas, Puerto Rico

Quins són els principals reptes i prioritats del govern municipal de Caguas?

Puerto Rico passa per un moment difícil en l'aspecte econòmic a causa de la recessió, l'alt índex d'atur i el deute públic. Per a contrarestar aquests efectes adversos, visibles també a la nostra ciutat, establim un control pressupostari i polítiques públiques tendents a afavorir, entre d'altres, la mobilitat ciutadana, l'educació democràtica, els vincles regionals, el desenvolupament sostenible i la creació d'oportunitats per al jovent.

Caguas forma part de l'AICE des de l'any 2009. Com es fa palès aquest compromís a la ciutat?

El nostre compromís es tradueix en la incorporació dels principis establerts en la Carta de Ciutats Educadores al Pla Estratègic de Segona Generació 2010–2020.

Promovem la participació activa i l'educació democràtica dels nostres estudiants i de la ciutadania en general com a factor principal a l'hora de dur a terme projectes que els afectin d'una manera directa. Les nostres comunitats desenvolupen els seus propis exercicis de participació ciutadana, com també plans estratègics orientats al bé comú, la bona convivència, la solidaritat i el foment dels valors que ens distingeixen com a poble.

Treballem per promoure l'ús de la ciutat com una aula magna on cada espai serveixi per a fomentar l'aprenentatge continu entre la nostra ciutadania, sense tenir en compte l'edat, el sexe, la classe social o la procedència.

Entre les iniciatives dutes a terme per a l'ús dels espais públics, destaquem la de la plaça de Santiago R. Palmer, on un grup de ciutadans es reuneix mensualment sota el nom de la Universitat del Poble per tal de promoure la participació ciutadana en diferents qüestions d'actualitat i on es té en compte l'opinió de tothom.

En què consisteix el model de govern adoptat per la ciutat?

Considerant que la governança democràtica és l'art de governar amb la gent on la gestió pública és més oberta i on la responsabilitat de governar és compartida entre el govern i el poble, a Caguas valorem i promovem la participació ciutadana a l'hora de planificar, de gestionar i d'avaluar.

L'any 1997, vam començar a implantar el model de governança democràtica mitjançant la creació del Departament d'Autogestió Comunitària, essent Caguas el primer i únic municipi de Puerto Rico que ha pres aquesta iniciativa, emparada per la Llei de municipis autònoms.

L'elaboració del Pla Estratègic de Ciutat va tirar endavant arran d'un procés participatiu dels líders comunitaris, entitats sense ànim de lucre, sector privat i ciutadans en els diàlegs i les converses en cada un dels onze barris. En aquest exercici participatiu i democràtic, els líders de les diferents comunitats de la ciutat van analitzar, en grups, les necessitats dels seus barris i van aportar propostes sobre la ciutat del futur que volen.

D'altra banda, administrativament i comunitàriament hem redissenyat l'estructura tradicional del líder polític i, juntament amb els líders comunitaris, hem treballat per garantir l'equitat en la representació i els processos de presa de decisió de les comunitats i de la ciutat. D'una manera col·lectiva i solidària, govern i ciutadans participen activament en la presa de decisions de les respectives comunitats i de la ciutat, engegant projectes socials, econòmics i d'infraestructura.

A Caguas la participació ciutadana arriba a diferents àmbits: des de feines en les quals és la comunitat la que aporta la mà d'obra fins a tasques d'ajut social a veïns que passen per dificultats diverses. Igualment, les associacions de ciutadans col·laboren amb escoles, parròquies, petits comerciants, i altres entitats presents en les seves comunitats per assistir els sectors de població més necessitats, respectant sempre les peculiaritats de cada comunitat.

Per a fer més fort el nostre model de governança democràtica, vam crear, l'any 2015, el Consell Assessor de la Infància i l'Adolescència, amb la voluntat de donar representativitat als infants i adolescents en la política pública de la ciutat i de fer-los participar activament, qüestió que ens agradaria abordar amb altres ciutats de l'AICE.

Caguas aposta per implicar les empreses en un model de responsabilitat social. Podria destacar alguna iniciativa en aquest sentit?

La participació de les empreses en la preparació del Pla Estratègic de Ciutat ha estat rellevant. Aquest pla ha permès crear una eina per a atreure més empreses a la nostra ciutat: el Codi d'Incentius de Desenvolupament Socioeconòmic de Caguas. Aquest instrument concedeix l'exempció en el pagament de patent, béns mobles i immobles; i requereix que, com a part de la responsabilitat social de l'empresa, aquesta destini el 10% de l'estalvi que li suposen aquestes exempcions a un fons de reinversió en desenvolupament econòmic.

D'altra banda, les empreses de la ciutat col·laboren en iniciatives de desenvolupament social i projectes comunitaris. N'és un exemple el projecte Salons de Bellesa: iniciativa de petites i mitjanes empreses del sector de la bellesa que promouen la prevenció de la violència domèstica en els seus establiments.

Més informació a www.edcities.org

experiència

Amb "Salut tot passant" Quito promou un estil de vida saludable

Amb una població de 2.367.162 habitants, Quito és la capital de la República de l'Equador i el principal centre administratiu, econòmic i cultural del país.

Els canvis en l'estil de vida i alimentació han provocat un augment de les malalties cròniques de llarga durada i desenvolupament lent com ara la diabetis, la hipertensió arterial i l'obesitat. Segons l'Organització Mundial de la Salut, les malalties cròniques no transmissibles figuren entre les deu primeres causes de mort al món. Sovint, aquestes malalties es veuen agreujades per males pràctiques com ara el sedentarisme, la manca d'una alimentació saludable i equilibrada i el consum de tabac i alcohol.

Per tal de promoure l'adopció d'estils de vida saludables, l'Ajuntament de Quito va engegar, l'any 2015, el projecte "Salut tot passant" (*Salud al paso*), que ofereix a la comunitat serveis d'atenció gratuïts, en punts fixos o carpes itinerants situats en llocs de molta concurrència com ara parcs, mercats, centres comercials, estacions de transport públic i centres educatius.

En cada un d'aquests punts hi ha un equip d'infermers i nutricionistes que atenen, sense que calgui cita prèvia, les persones que hi passen, dins un horari ampli. En la primera visita, es tracta d'identificar els factors de risc de contreure una malaltia crònica no transmissible, per la qual cosa es fa un control bàsic consistent a prendre l'alçada i el pes, com també els nivells de glucosa a la sang i la pressió arterial. A més, s'ofereix informació per a millorar els hàbits alimentaris i promoure l'activitat física.

En els casos que presenten factors de baix risc de tenir una malaltia crònica, s'elabora un pla d'intervenció individualitzat, amb la programació d'un calendari de visites per a un període aproximat de sis mesos i el seguiment d'unes recomanacions nutricionals i d'activitat física. Si la persona diagnosticada accepta el compromís, es concerten fins a quatre visites, en les quals es fa un nou control per a analitzar la millora, l'estabilitat o l'empitjorament de l'estat de salut i, si cal, es reajusten les recomanacions.

En el cas de detectar factors d'alt risc, es deriva la persona afectada a les unitats de salut corresponents per tal que rebí l'atenció mèdica necessària.

Des del mes de maig de 2015 i fins al març de 2016 s'han instal·lat 10 punts d'atenció fixos i 11 d'itinerants. Al llarg d'aquest període s'han fet prop de 300.000 diagnòstics, de les quals s'han beneficiat unes 190.000 persones. Segons les dades recollides en els punts de "Salut tot passant", han estat derivades als centres de salut corresponents 46.000 persones en les quals s'ha detectat un risc alt de ser afectades per alguna malaltia crònica no transmissible.

Per a poder avaluar els beneficis del projecte, s'han establert uns indicadors de resultat, amb la intenció d'aconseguir per a l'any 2025 els objectius següents:

- Animar la població usuària de "Salut tot passant" més gran de 19 anys a incrementar la seva activitat física o esportiva (com a mínim, el 10% més de la que fan ara).

"Salut tot passant" ofereix atenció gratuïta en llocs de molta concurrència per a promoure hàbits saludables i detectar i prevenir malalties cròniques no transmissibles.

- Aturar l'augment de l'obesitat o el sobrepès entre la població usuària de més de 19 anys.

- Promoure entre les persones usuàries un augment del 25% en el consum diari de fruita, fins a arribar als 400 grams (o cinc peces).

Amb aquesta iniciativa, adreçada a tota la ciutadania, i per mitjà d'accions senzilles d'educació nutricional i de sensibilització sobre la importància de fer exercici físic, es pretén fomentar un estil de vida més saludable entre la població de Quito.

Presenta: Districte metropolità de Quito, Secretaria de Salut

Contacte: Sra. Estefani Jarrin

e-mail: estefani.jarrin@quito.gob.ec

